

Коса

Василь Герасим'юк

Я сказав собі так: "Ти не зодчий цих стін.
Ти народжений жінкою в муках, ти син
нерозумний, що падав і падав".
І було мені так: ранок, вечір – одне.
Ті забули мене, що любили мене.
Я упав. Я зламався. Я зрадив.

Не провал, не обвал, не сповзання, не зсув...
Я прозріння й не знав. Я натхнення забув.
Дні і ночі зімкнулися в коло.
Доки маски міняли мої вчителі
для нової маланки на рідній землі,
я згадав, що скінчилася школа,

і сказав собі так: "Ти не зодчий цих стін.
Тобі вистачить власних провин і колін
тільки впасти, а це не допоможе –
забагато, кого вже ніщо не спасе.
Навіть вітер, що зносить, несе й не знесе,
бо куди нас поносити, Боже?"

І було мені так: ранок, вечір – одне.
Соломинка, яка ще тримала мене,
стала тоншою за соломинку.
І сказав я собі: "Так було й буде так".
І тоді розповів мені сивий вояк
восени, уночі, про жінку.

Зимували вони у землі. Не одна
є зимарка у горах самотня й сумна,
але їм у зимарці не можна.
Їм – лише у землі. І не день. і не два...
Та настане весна. І настане трава.
І настане ловитва безбожна.

З ними жінка була. У землі розплела
свою чорну косу. І сокиру дала

найгрізнішому в руки: "Не хочу.
Відітни". Той узяв. Озирнувся, як татъ.
Зблід. Немов йому шию біленьку рубать.
І промовив, заплющивши очі:

"Я чесатиму сам. Скільки треба. Засни".
"Відітни" – вона плаче. А він до весни
чеше косу. Розчісує косу.
Хай усе на землі у крові і в золі –
Є живі і в землі! І між ними в землі
він розчісує чорноволосу.

По війні десять літ – у землі десять літ
зимували. Щоб знову піднятись на світ, –
розчеши чорну косу, вояче!
Настарай за ці зими на землю дощу!
(Так він чеше – як плаче й не чути плачу).
Хай ніхто під землею не плаче!

(Косу чеше!) Не дасть вона спати змії.
Скине іскри свої у долоні твої –
Ще забавиться доля з тобою!
Ти вже рвешся на світ? Ти на цей не спіши.
Чорну косу чеши. Чорну косу чеши.
Твердь, як смерть, над тобою з косою.

А весна захлинається! Тепла, як грудь
у землі – аж потоки над вами ревуть!
Хай ревуть. Скоро стане їм легше –
вийде жінка на сонце! На перші громи!
Поможи їй – волосся на руки візьми.
Хай сама в перших травах розчеше.

Що потому, вояче?

"Потому нема,
Чи цікавить геройство? тортури? тюрма?
Може, зрада? відступництво? Може,
доля кожного з нас аж по нинішній час?
Міг би я розказати про кожного з нас,
але це тобі не допоможе".